

Promoten van werkgevers in maatschappelijke dienstverlening in sociale dialoog

Briefing ter voorbereiding van de Eindconferentie

Brussel, 23 september 2014

De sector maatschappelijke dienstverlening is een snelgroeiende sector op zowel maatschappelijk als economisch vlak, met name vanwege demografische veranderingen. De sector heeft echter ook te maken met een gemeenschappelijke set problemen die een uitdaging zijn voor traditionele vormen van dienstverlening. De EU speelt een steeds belangrijker rol wat betreft beleid, het promoten van samenwerking tussen Lidstaten en het faciliteren van de uitwisseling van goede praktijken. Werkgevers in de sector maatschappelijke dienstverlening hebben een bijdrage te leveren maar zijn niet betrokken bij het debat met betrekking tot hun sector op EU-niveau. Dat is een gemiste kans aangezien de verlening van diensten afhangt van de toekomst van de werknemers.

Oplossingen voor problemen van werving en personeelbehoud vergen verbeterde werkomstandigheden, meer training en steun voor professionalisatie, alsook focus op kwaliteit en betere toegang tot openbare bekostiging. Al die kwesties zouden aangepakt kunnen worden door Europese Sociale Dialoog (ESD).

Dat was het resultaat van het eerste [PESSIS project](#) dat in 2012 gehouden werd. Sindsdien is de [tweede fase van het PESSIS project](#), dat in januari 2014 van start ging, gefocust op het uitbreiden van het onderzoek naar meer landen en op het verkennen van de belangstelling van nationale werkgevers in 5 landen om deel te nemen aan ESD.

De rest van deze briefing bouwt voort op wat er de afgelopen paar maanden bereikt is en brengt tevens aan het licht wat nog gedaan moet worden als nationale werkgevers deel willen nemen aan ESD.

1. Wie is betrokken bij dit project?

Het gehele project wordt op Europees niveau ondersteund door Social Services Europe, dat 9 netwerken van maatschappelijke en gezondheidsdienstverleners op Europees niveau samenbrengt: [EASPD](#), [EPR](#), [Caritas Europa](#), [Solidar](#), [Eurodiaconia](#), [FEANTSA](#), [CEDAG](#), het [Rode Kruis – EU Office](#) en [Workability Europe](#). Aan de kant van de vakbonden wordt het project op Europees niveau ondersteund door de [European Federation of Public Service Unions](#) (EPSU), die tevens vakbonden vertegenwoordigt die zich op het gebied van maatschappelijke dienstverlening organiseren, waaronder de non-profit sector.

De projectpartners op nationaal niveau zijn [Volkshilfe Österreich](#) (Oostenrijk – AU), [UNIPSO](#) (België – BE), [Fegapei](#) (Frankrijk – FR), [AWO](#) (Duitsland – GER) en [VGN](#) (Nederland – NLD). Zie voor een volledige lijst van de werkgevers die bij de discussies op nationaal niveau betrokken zijn geweest de Nationale Uitslagen in de betreffende landen.

2. Wat is Europese Sociale Dialoog? Wie zijn de voornaamste spelers?

Voor de Europese Unie wordt sociale dialoog gezien als een manier om een nieuwe organisatie van werk te promoten, oftewel het moderniseren van de relatie tussen management en arbeidskrachten. ESD brengt dan ook representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties op EU-niveau samen “om bij te staan in de definitie van Europese sociale normen en om een essentiële rol te spelen in de governance van de Unie”.

Er zijn twee takken in ESD: sectoroverschrijdend en op sectorniveau:

Sectoroverschrijdende ESD pakt brede kwesties aan die betrekking hebben op (bijna) alle sectors in Europa. Deze brengt, aan de kant van de vakbonden, de [European Trade Union Confederation](#) (ETUC) en, aan de kant van de werkgevers, de [Confederation of European Business](#) (BUSINESSEUROPE), de [European Centre of Employers and Enterprises providing Public Services](#) (CEEP) en de [European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises](#) (UEAPME) samen.

Sociale dialoog op sectorniveau binnen de EU biedt een gestructureerd kader voor het aanpakken van kwesties tussen werkgevers en werknemers – in het kader van het uitwisselen van informatie of van modellen van goede praktijk, gezamenlijk opkomen voor EU-instellingen, onderhandelen over (raam)overeenkomsten, kaders van handelingen, voorschriften, etc. – die meer sectorspecifiek zijn. Er zijn thans 43 sociale dialoog comités op sectorniveau, waaronder bijvoorbeeld het comité voor de ziekenhuissector dat de [Hospital and Healthcare Employers Association](#) (HOSPEEM) en de EPSU samenbrengt, of het comité voor de plaatselijke en regionale overheden op sectorniveau dat de [Council of European Municipalities and Regions](#) (CEMR) en nogmaals de EPSU samenbrengt.

3. Wat is de meerwaarde van Europese Sociale Dialoog voor werkgevers?

ESD biedt een gelegenheid voor podia/verenigingen van nationale werkgevers en werknemers op EU-niveau voor het bespreken van en komen tot overeenkomst met betrekking tot grensoverschrijdende implicaties en waar actie voor nodig is op Europees niveau. Het Europese sociale dialoog comité voor de ziekenhuissector heeft discussies gevoerd en is tot een overeenkomst gekomen wat betreft goede praktijk bij het werven van internationale gezondheidswerkers. Datzelfde comité heeft tevens gewerkt aan kwesties van bedrijfsveiligheid en -gezondheid, nl. met betrekking tot scherpten van naalden ('prikaccidenten'), waarbij het dossier tot gevolg heeft gehad dat de Europese Commissie een Richtlijn heeft gepubliceerd. Dat is een goed voorbeeld van hoe onderhandelingen in een sociale dialoog comité op sectorniveau binnen de EU 'juridisch effect' gegeven kan worden. Verder zou deelname aan ESD de sector meer invloed kunnen bieden op beleidvoeren binnen de EU, aangezien de Europese Commissie bij alle voorstellen met betrekking tot Werkgelegenheids- en Sociaal beleid verplicht is sociale partners te raadplegen. Het zou de sector tevens zeggenschap geven over Europa's agendastellende activiteiten, zoals de Europe 2020 Strategy of het Social Investment Package.

4. Zijn werkgevers in de sector maatschappelijke dienstverlening geïnteresseerd in Europese Sociale Dialoog?

Als onderdeel van het project PESSIS, hebben in vijf landen ronde tafels plaats gevonden: AU, BE, FR, GER, NLD. De bijeenkomsten werden bijgewoond door werkgevers in de sector maatschappelijke en gezondheidsdienstverlening over hun belangstelling om deel te nemen aan Europese Sociale Dialoog. Het is duidelijk dat alle werkgevers de meerwaarde van sociale dialoog inzagen en geïnteresseerd zijn in het versterken van het vertegenwoordigen van werkgevers op nationaal niveau.

Alle landen Europese beschouwen Sociale Dialoog als belangrijk, maar wel in verschillende mate. Werkgevers in NLD waren het erover eens dat het opzetten van een ESD voor de sector maatschappelijke dienstverlening van belang voor hen was, maar dat het afgewogen moest worden tegen andere prioriteiten en de capaciteit om een dergelijke sociale dialoog te organiseren, eraan deel te nemen en eraan bij te dragen. In FR zagen de deelnemers betrokkenheid in ESD als belangrijk maar dat het nogal abstract bleef voor de deelnemers. In AU, BE en GER waren de werkgevers sterk voor deelname aan ESD. Dat standpunt is deels te verklaren door het feit dat het van essentieel belang is vanaf het begin deel te nemen aan het proces dat tot het implementeren van Europese normen in hun eigen respectieve Lidstaten leidt (bijvoorbeeld, de richtlijn werktijd) en de specifieke kenmerken van onze sector naar voren brengt. Andere argumenten zijn dat Europese Sociale Dialoog

het uitwisselen van goede praktijken bevordert tussen sociale partners van verschillende EU-lidstaten, bij kan dragen aan het faciliteren van sociale dialoog op nationaal en regionaal niveau en zou kunnen werken als waarborg tegen de commodificatie van sociale dienstverlening en een stap naar een socialer Europa.

<p>5. Hoe zou de sector maatschappelijke dienstverlening deel moeten nemen aan Europese Sociale Dialoog?</p>

Als onderdeel van de nationale discussies hebben werkgevers per land vier mogelijke opties besproken over hoe onze sector aan Europese Sociale Dialoog deel zou kunnen nemen. Het is belangrijk op te merken dat de resultaten van die bijeenkomsten, zoals hieronder staat aangegeven, een theoretische voorkeur blijven in plaats van een doorslaggevende beslissing.

a. Zich voegen bij het sociale dialoog comité op sectorniveau voor Plaatselijke en Regionale Overheden

De eerste optie was om zich te voegen bij het sociale dialoog comité op sectorniveau voor Plaatselijke en Regionale Overheden, dat momenteel CEMR en EPSU samenbrengt. In alle vijf landen was men het eens dat dit comité op sectorniveau slecht in staat was om ook de sector te vertegenwoordigen, met name vanwege de verschillen in juridische status tussen de twee sectors; met plaatselijke en regionale overheden als openbare ondernemingen, en sociale en gezondheidsdienstverlening – zoals in dit project beschouwd - als particuliere ondernemingen.

b. Zich voegen bij het sociale dialoog comité op sectorniveau voor de Ziekenhuis- en Gezondheidszorgsector

De tweede optie was deel te nemen aan het sociale dialoog comité op sectorniveau voor de Ziekenhuis- en Gezondheidszorgsector. De NLD werkgevers gaven de voorkeur aan die optie vanwege de proximateit tot hun eigen sector wat inhoud betreft, en tevens om de praktische redenen dat die optie minder tijd en moeite zou vergen om op te zetten dan het creëren van een nieuw comité op sectorniveau. In FR was er ook wat belangstelling voor die optie vanwege de persoonsgecentreerde focus van hun werk en het feit dat HOSPEEM tevens de gezondheidszorgsector vertegenwoordigt. Andere werkgevers in FR hadden begrip voor die argumenten maar vonden dat de kern van de beroepen anders is doordat de ene gefocust is op genezen en de andere op steun (oftewel genezen, zorg tegenover inclusie, steun). Dat argument werd tevens ondersteund in de andere landen. Om die kwestie op te lossen zou het comité op sectorniveau zijn statuten radicaal moeten wijzigen, iets wat een onredelijke en complexe eis geacht werd.

c. Een overkoepelend comité creëren voor de non-profit sector waaronder de sociale, gezondheids-, culturele en onderwijssector

De derde optie werd voorgesteld om een overkoepelend comité te creëren voor de non-profit sector waaronder de sociale, gezondheids-, culturele en onderwijssectors. Voor die optie was wat belangstelling in FR vanwege de brede vertegenwoordiging die die zou brengen. De meeste deelnemers in de discussies in FR, alsook in de vier andere landen, waren echter van mening dat de reikwijdte van vertegenwoordiging te groot zou zijn waardoor overeenkomsten gebaseerd zouden worden op de kleinste gemene deler. In BE werd geargumenteed dat aangezien de EU geen onderscheid maakt tussen profit en non-profit, dat voorstel sowieso niet zou gelden.

d. Een comité op sectorniveau creëren voor de sector maatschappelijke dienstverlening

De vierde en laatste optie was het creëren van een comité op sectorniveau voor de sector maatschappelijke dienstverlening. Dat was de optie die de voorkeur kreeg in AU, BE, FR en GER. Dat was met name vanwege het feit dat een dergelijke optie zou voorkomen dat de sector maatschappelijke dienstverlening gemarginaliseerd zou worden door andere en de stem en specificiteiten van onze sector zowel op Europees alsook op nationaal niveau zou versterken. In NLD werd geargumenteed dat een dergelijk proces relatief meer werk zou vergen om op te zetten dan zich te voegen bij een reeds bestaand comité. In andere landen werd ook geargumenteed dat hoewel die optie de voorkeur had, het uiterst belangrijk was de kwesties en de reikwijdte van de sector te definiëren, vanwege de verschillen in elk land.

e. Europees perspectief op de vier opties

Informationele discussies werden tevens op Europees niveau gehouden tussen leden van Social Services Europe, meerdere Europese werkgeversorganisaties (CEEP, HOSPEEM, CEMR) en EPSU om bij te dragen aan de discussies tussen nationale werkgevers, die de basis zullen vormen van enige Europese Sociale Dialoog voor de sector maatschappelijke dienstverlening. Het resultaat van de discussies voor Social Services Europe is duidelijk. De vierde optie om een comité op sectorniveau te creëren voor de sector maatschappelijke dienstverlening komt als de beste optie naar voren wat betreft belangstelling, uitvoerbaarheid, identiteit van de sector en politieke bereidheid. Met name de tweeledige aanpak lijkt de meeste steun te ontvangen; namelijk, zowel zich voegen bij CEEP voor vertegenwoordiging op een sectoroverschrijdend niveau als een comité op sectorniveau creëren voor sociale dienstverlening. Die aanpak zou de sector toegang geven tot sectoroverschrijdende sociale dialoog door een goedgevestigde organisatie, ter garantie van een zeker niveau aan impact op hun werk. Na een eerste uitwisselingsronde lijkt dat vorm te kunnen krijgen onder de overkoepeling van een werkgeversvereniging op sectorniveau voor sociale dienstverlening, vergelijkbaar met HOSPEEM voor de ziekenhuissector of EFEE voor de onderwijssector. De tweeledige aanpak stelt ons tevens in de gelegenheid om een comité op sectorniveau te creëren met een specifieke belangstelling voor het bespreken van zeer sectorspecifieke problemen waarmee werkgevers en werknemers in de sociale dienstverlening te maken hebben.

f. Een eensgezindheid ontstaat

Al die nationale en Europese discussies hebben geleid tot een seminar halverwege het project die op 5 en 6 juni 2014 de projectpartners bij elkaar bracht die de voorlopige resultaten presenteerden. Er werd vastgesteld dat een vorm van consensus schijnt te zijn ontstaan, dat er gefocust zou worden op het oprichten van een comité op sectorniveau voor de sector maatschappelijke dienstverlening, waarbij tevens de in elke nationale uitslag uitgedrukte meningen gerespecteerd worden, met bijzondere aandacht voor die in Nederland. Er blijkt eveneens eensgezindheid te zijn over de noodzaak om deel te nemen aan sectoroverstijgende sociale dialoog, mogelijk door het werk en de structuren van CEEP.

6. Welke kwesties kunnen aan de orde komen in de Europese Sociale Dialoog?

De discussies van PESSIS 1 en PESSIS2 brachten aan het licht dat er veel kwesties zijn waarmee de sector maatschappelijke dienstverlening te maken heeft die door vele landen verspreid over Europa gedeeld worden en die tevens grensoverschrijdende implicaties hebben.

Die onderwerpen/kwesties zouden door onze sector behandeld kunnen worden in Europese Sociale Dialoog, en in verschillende vormen (voorschriften, overeenkomsten, gedragscodes, beste praktijken, etc). Bij de discussies van PESSIS 1 en 2 werden de volgende onderwerpen naar voren gebracht:

- werving en personeelsbehoud,

- veiligheid en gezondheid op het werk,
- professionele vaardigheden, training en diploma's,
- mobiliteit van werkers,
- het imago verbeteren van de sector
- de EU richtlijn werktijden
- sociaal verantwoordelijke/duurzame openbare acquisitie

7. Welke kwesties komen niet aan de orde in Europese Sociale Dialoog?

Het is uitermate belangrijk te bepalen hoe en wat er op Europees niveau aan die onderwerpen gedaan kan worden en wat op nationaal niveau gehouden moet worden. Het is echter al wel duidelijk dat alle “moeilijke” onderwerpen, zoals de onderhandelingen over loon, werktijden, het recht om te staken, niet op Europees niveau behandeld zullen worden. Het principe van subsidiariteit is uiterst belangrijk voor Europese Sociale Dialoog; met andere woorden dat zaken door de kleinste, laagste of minst gecentraliseerde bevoegdheid behandeld zouden moeten worden die in staat is de zaak doeltreffend aan te pakken.

8. Wat kan de reikwijdte zijn van een comité op sectorniveau voor de sociale dienstverlening?

Het definiëren van de onderwerpen waaraan gewerkt zou kunnen worden in Europese Sociale Dialoog zou dan de reikwijdte van “sociale dienstverlening” in Europa helpen definiëren. Meerdere vragen blijven zich voordoen: zou de sector gedefinieerd moeten worden naar “subsectors” (langdurige gehandicaptenzorg, langdurige seniorenzorg, kinderopvang, etc) of naar de voornaamste beroepen in de sector?

De Statistische Classificatie van Economische Activiteiten in de Europese Gemeenschap (NACE) kan nuttig zijn om de sociale dienstverlening te helpen definiëren binnen een gegeven kader ([EN](#), [FR](#), [GER](#)).

9. Conclusies en doelstellingen van de Eindconferentie

De afgelopen paar jaar heeft het idee dat de sector maatschappelijke dienstverlening deel zou kunnen nemen aan ESD, door zowel PESSIS 1 als 2, enkele aanzienlijke stappen voorwaarts gemaakt. Ondanks het feit dat sociale dialoog voor de sector maatschappelijke dienstverlening verspreid over Europa in verschillende maten ontwikkeld is, bestaat er een sterk gevoel dat dit proces zich aan het veranderen is in iets steeds concreter. Het feit dat de Europese Unie steeds meer normen creëert die effect hebben op de sector maatschappelijke dienstverlening verspreid over de EU, is het alleen maar vanzelfsprekend dat de sector maatschappelijke dienstverlening graag meer te zeggen wil hebben over de ontwikkeling van die Europese normen, beleiden en acties. Het is duidelijk dat deelname aan ESD daar aanzienlijk aan bij kan dragen.

Als men daar bovendien aan toevoegt dat vele werkgevers in de sector met vergelijkbare uitdagingen te maken hebben (zoals hierboven vermeld werd), is het uiterst belangrijk voor hen om die onderwerpen met vergelijkbare organisaties van andere Lidstaten en de representatieve vakbonden

PESSIS 2 is een door het Programma Industriële Relaties en Sociale Dialoog van de Europese Commissie bekostigd Europees project. De inhoud van dit artikel is geen uiting van de meningen van de Europese Commissie.

op Europees niveau te bespreken om gemeenschappelijke oplossingen te vinden, beste praktijken uit te wisselen, samen te lobbyen, etc.

Toch is er meer werk nodig voordat de sector deel kan nemen aan ESD: de kwesties en de reikwijdte dienen gedefinieerd te worden, de nationale sociale partners (zowel werkgevers als vakbonden) dienen bereid te zijn hun belangstelling in deelname aan ESD door te voeren, meer landen dienen erbij betrokken te worden. De Eindconferentie van PESSIS 2 hoopt die vragen dan ook te beantwoorden; vragen die van essentieel belang zijn voor de toekomst van onze sector in Europese Sociale Dialoog, maar ook in nationale of regionale sociale dialoog. In een gemonialiseerde wereld waar het belang van grenzen gereduceerd wordt, is het uitermate belangrijk om gemeenschappelijke oplossingen te vinden voor gemeenschappelijke kwesties waarmee de (sub)sector maatschappelijke dienstverlening met een belangrijk aandeel van de werknemers verspreid over Europa te maken heeft. Deelname aan Europese Sociale Dialoog schijnt één belangrijk instrument te zijn om die kwesties en problemen beter te begrijpen en aan te pakken.

Bijlagen

- **Nationale en Europese Uitslag van Discussies**
- **Europese Sociale Dialoog, briefing door Jane Lethbridge**
- **Europese Sociale Dialoog, diepgaande briefing door Mathias Maucher**
- **Concept Agenda van de Eindconferentie**

Neemt u voor aanvullende informatie a.u.b. contact op met de auteur:

Thomas Bignal

Projectcoördinator PESSIS2

Beleids & Communicatiemedewerker bij EASPD

E-mail: thomas.bignal@easpd.eu

Tel: +32 2 282 46 11